

Dört yanlış bir doğru getirdi ve İstanbul Matematiksel Bilimler Merkezi Açıldı

Betül Tanbay* / tanbay@boun.edu.tr

MD okurlarının önemli bir bölümü, 4 yanlışın 1 doğruyu götürdüğü bir sistemde büyüdüler ya da büyüyorlar. Konumuz ne ortağıtimin eksikleri ne de ÖYS. Ama, matematikte yanlışın değerini küçümsememek gerekir. Çoğu zaman doğruya giden yol yanlıştan geçer. Bu öyküde olduğu gibi.

Yıl 2003. Senenin başı. Yalçın heyecan içinde koridorda mekik dokuyor.

Yalçın? Cem Yalçın Yıldırım...

Koridor? Boğaziçi Üniversitesi Matematik Bölümü'nün koridoru...

– Olamaz, diyor, doğru olamaz...

Inanamadığı için sevinemiyor da! Buldukları hâlâ inanamayarak deliler gibi çalışıp meslektaş Dan Goldston ile yazışadururken, matematikçilerin küçük dünyasının önemli bir parçası olan Oberwohlfach'da Hugh Montgomery müthiş sonuçlar diyor kanıtın ana hatlarını anlatırken! Üç beş haneli Oberwohlfach köyünden dünyanın etkili gazetelerinden biri olan New York Times'ın birinci sayfasına haberin nasıl yayıldığını anlamak için bu çılgın devirde yaşıyor olmak yeterli. Boğaziçi-Oberwohlfach-New York güzergâhında seyreden dalganın (San Jose'yi unutmayalım, Dan Goldston oradan) Boğaziçi'ne geri gelmesi yine bu çılgın devirde fazla vakit almıyor. Gazeteciler Bölüm Başkanı'nın kapısına dayanıyor. Kapının ardında da ben varım o sırada.

Yalçın nerde? Yalçın arazi olmuş durumda. "Gazetecilere, 'bilmiyorum!' dersin" deyip toz oluyor...

Gelgelelim, gazeteciler benden çok daha cin. En fıstıkları Yalçın'ı lojmanında buluyorlar. Yalçın'ın fotoğrafları gazetelerde boy boy...

– Orda burda saçmasapan haberler çıkmadan gel de anlat neler bulunduğunu, diyorum Yalçın'a.

Yalçın'ı tanımayanlar ne inatçı olduğunu bilmezler. Direnmekte de haklı doğrusu, sonucun ka-

nıtından yüzde yüz emin olmadan konuşmak istemiyor. Sayesinde sıkı fıkı olduğum gazetecilerden kana girme teknikleri geliştirmiş olacağım ki, 27 Mart günü standart çarşamba kolokyumumuzda ön çalışmalarından sözeden bir konuşma vermeye ikna ediyorum Yalçın'ı.

Biz konuşma ilanı hazırlarken, dünyanın dört bir yanında yapılan yürüyüşlere aldırmayan ABD Irak'a savaş ilan ediyor. Demokrasinin, medeniyetin ve barışın simgesi diye bellediğimiz Danimarka bile savaşa katılıyor. Dünya düpedüz çıldırmış... Bu yanlışın doğruya götürmesi imkânsız! Bunu anlamak için illa matematikçi mi olmak gerekir?

Matematikçi olsun ya da olmasın, matematiğin barışçıl dünyasına sığınmak isteyen kim varsa konuşmayı dinlemeye geliyor. Bunca insanı küçücük seminer odamız almıyor. Öngörümlü arkadaşlarımız anfiyi ayırmışlar, anfiye doluyoruz. Yüzlerceyiz. Rektörümüz Sabih Tansal da orada. Erdal İnönü'yle yan yana dinliyorlar. Konuşma sonrasında Sabih Bey ile çay içerken, lafı Matematik Merkezi kurmaya getirince, tepkisi çok olumlu oluyor.

Boğaziçi Ü. rektörü
Sabih Tansal

Bir sonraki hafta kampüste görücüye çıkıyoruz Sabih Bey'le, Merkez'e yer beğeneceğiz... Girmek aklımın ucundan bile geçmeyecek bir patikaya sokuyor beni Sabih Bey. Bir gecekondu çıkıyor karşımıza... Dünyanın en güzel gecekonduları İstanbul'a özgü. Bu da onlardan biri.

– Tadilat parasını bulursanız, yapın merkezini diyor.

O sıralar New York Times sonuçların yanlış olduğunu yazıyor... Yalçın düşünsün asalların mesafelerini, biz bir asıl adım atmışız artık!

* Boğaziçi Üniversitesi Matematik Bölümü öğretim üyesi.

Istanbul Matematiksel Bilimler Merkezi, tadilatın önceki hali (solda) ve sonraki hali.

Ertur Yener, bir İstanbul beyefendisi. Ağa Han Ödülü'nü almış, üniversite projesi de yapmış Türkiye'nin en iyi mimarlarından biri. Önce proje, sonra inşaat... Bu kadarını biz de biliyoruz... Ertur Bey inci gibi bir proje çiziyor. Merkeze verilen ilk hediye! Mimarımız da ilk MAD (Matematik Araştırma Dostu)! Liseyi birincilikle bitirmiş, ilk paragraftaki sınavın da birincisi, üstelik Türkiye'nin en büyük inşaat firmalarından birinin başında olan matematik tutkunu arkadaşımız üstlendi bile inşaat!! İkinci MAD gerçekten MAD!

Matematikçi dostlara müjdeyi verdik. Matematik bölümlerinden gecekondumuzu ziyaret ediyorlar, destek verip, hadi bitirin de biz de içini dolduralım diyorlar. Yalnız Türkiye'den değil ziyaretler, ODTÜ'ye Cahit Arf konuşması için gelen David Mumford da görüyor gecekonduyu ve bu ülkenin potansiyelini. Desteğini vermekle kalmıyor, yazı yazıyor, Dünya Bankası'ndan destek için girişimde bulunuyor. Üstelik bilimsel danışma komitesinde olmayı da kabul ediyor. Kac-Moody cebirlerinin Victor Kac'ı da aynı coşkuyu gösteriyor. Boğaziçi'ni yıllardan beri ziyaret eden John Pym kitap bağışında bulunuyor. Amerikan Ulusal Matematik Komitesi yılda iki matematikçi yollamayı üstleniyor. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi MD, ciltlenmiş dergilerini kuruma hediye ediyor! Editörün MAD olduğunu zaten bilmen yok!

Ve İstanbul Matematiksel Bilimler Merkezi 2006'nın Ekim ayında ilk faaliyetine hazır...

Yalçın'ın bir yanlısından sadece merkez çıkmıyor, Yalçın, Goldston ve Pinz ile çok daha kuvvetli bir sonuç çıkarıyor. Ayrıca, yanlıştaki tekniği kullanıp, Tao'ya Fields Madalyası'nı kazandıran Green

ve Tao'nun teoremlerinden biri de çıkıyor. Yazının adı belki de bir yanlış dört doğru getirir olmalıydı. Dördüncü doğru? Elbette gelecek. Zamanla...

İlk faaliyet yanlışın sorumlularından. Bir hafta merkezdeki ofislere kapanıyorlar ve... Yoo... Matematik öyle hemen acil sonuçlar çıkarma laboratuvarı değil... Sabır ister. Seminer odasında bir konuşma vererek çalışmalarını kısmen anlatıyorlar.

Soldan sağa: Ali Ülger (Koc), Betül Tanbay (Boğazici), Atilla Aşgar (Koc, rektör), Rahmi Güven (Boğazici), Ayşe Soysal (Boğazici, rektör), Tosun Terzioğlu (Sabancı, rektör)

Arada, üç matematikçi rektörle, bir de "resmi" açılış yapıyoruz. Tosun Terzioğlu davet edilen bağışçılara Karateodori ailesini anlatıyor. İstanbullu bir ailenin çocuğu dünyaca ünlü bir matematikçi oluyor, ölçüm kuramının babalarından. Merkez için umut veren bir açılış.

Merkezi birçok üniversite destekleyecek. Kasım ayında Koç Üniversitesi, 1996 Fields madalyası sahibi P.L. Lions'u merkeze davet ediyor, çok güzel bir konuşma dinliyoruz.

Merkezimizin oluşum hikâyesi burada bitiyor, geriye üç nal bir at kalıyor. Bunları da artık www.imbm.org.tr adresinden izleyelim. ♣